

17719

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ
Ը Ն Տ Ր Ա Կ Ա Ն Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Ց
Թ Ա Ղ Ա Կ Ա Ն Խ Ո Ր Հ Ր Դ Ո Ց
Մ Ա Յ Ր Ա Ք Ա Ղ Ա Ք Ի Ս

324E
Հ-99

Լ. ՊՈՒԼՈՒՍ
ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. ՍԱԳԱՆՆԵՐ

1913

1841

15 JAN 2010

Printed in Turkey

26 SEP 2006

324 E
Σ-94

us

Հ Ի Ա Հ Ա Ն Գ
ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆՑ
ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ
ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. ՍԱԳՆԱՆ
1913

14 JUN 2013

17719

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Printed in Turkey

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ
ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆՑ
ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ
ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ

545
39

ԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1. — Թաղական Խորհուրդը Ընտրողական Ժողովը կրկադմէ ընդ նախագահութեամբ թաղին քարոզչին կամ անոր չեղած տեղը՝ Աւագերիցուն :
2. — Թաղական Խորհուրդը գաղանի քուէ-արկութեամբ երեքէն մինչեւ վեց թաղեցիներ կընտ-քէ, որք թաղ. Խորհրդոյ հետ ի միասին կը կազ-մեն ընտրողական Ժողովը :
3. — Ընտրողական Ժողովոյ անդամք ընտ-քողութեան իրաւունք և հանգամանք ունեցող պատուաւոր թաղեցիներէն պիտի կազմուին :

4. — Ընտրողական ժողովը ընդ նախագահութեամբ Քարոզչին կամ Աւագերիցուն կը կազմէ իւր դիւանը, որ կրնայ թաղ. խորհրդոյ գիւանին մէջէն կամ զատ կազմել ըստ հաճութեան ժողովոյն :

5. — Ընտրողական ժողովը թաղին մէջի՝ ըստ սահմանադրութեան ընտրողութեան իրաւունք ունեցողներն ստուգելով՝ այբուբէնի կարգաւ ընտրողաց ցանկ մը կը պատրաստէ, նշանակելով ըստ կարկուտն ընտրողաց անունը, մականունը, արհեստը, փողոցը և տանը թիւը : Այս ցուցակը աւանդաւն ութն օր կը կախէ, թաղ. խորհրդարանը՝ ժողովրդեան անասնելի կերպով, հրաւիրելով ծանուցմամբ որ զխտողութիւն ունեցող անձինք կամ անձամբ ժողովոյն ներկայացնեն իրենց զխտողութիւնը, կամ բանկալը դրուած յատուկ տոմարի մը մէջ գրութեամբ, ուր պիտի ստորագրեն իրենց անունը և նշանակեն իրեն բնակութեան փողոցն ու տանը թիւը : Անանուն զխտողութիւնք ընդունելի չեն :

6. — Ընտրողական ժողովոյ գիւանը՝ ներկայացեալ զխտողութիւնները քննութեան կառնու, և ընտրողական ժողովոյ զխտութեամբը յաւելուած կամ ղեղչ կ'ըլլայ ընտրողաց ցուցակին վրայ ըստ ընկալեալ օրինաւոր անդեկութեանց կամ զխտողութեանց :

7. — Ով որ մինչև քուէարկութեան նա-

խընթաց ուրբաթ կրեկոյ զխտողութիւն մը չ'է ներկայացուցեր Ընտրողական ժողովին ընտրողաց և ընտրելիաց ցանկերուն վրայ, քուէարկութեան օրը կամ յետոյ այս մասին իրաւունք չունենար զխտողութիւն կամ բողոք ներկայացնելու :

Ը Ն Տ Ր Ո Ղ Ք

8. — Ընտրողութեան իրաւունքը ունին թաղին այն բնակիչները միան որոնք կեդրոնական քրոց թաղային տնարին մէջ արձանագրել տուած են իրենց անունը :

9. — Թաղականի ընտրութեան մասնակցելու համար Սահմ. 55րդ. յօդուածին համեմատ իրաւունք ունի ամէն անհատ որ 25 տարին լրացուցած է և ըստ 67րդ. յօդուածին Սահմանադրութեան ընտրողական իրաւունքէ զրկուած չէ :

10. — Երեսփոխանական ընտրութեան համար ըստ Սահմ. 65-66 և 67րդ. յօդուածոց ընտրութեան իրաւունք ունին այն թաղեցիք որ 25 տարին լրացուցած, Օսմանեան հպատակ և տարեկան 75 դրուշ ազգ. սուրք տուող են, և որք քրէական յանցանքով դատապարտեալ չեն, Ազգ. գործոց մատակարարութեան մէջ նենդութեամբ բռնուած չեն, Ազգ. ժողովոց կէկուն կողմէն Ազգ. գործոց չգործածուելու վճիռ ընդունած չեն, Տէրութեան դատարաններուն կողմէն զգաստա-

ցուցիչ պատժոյն պայմանաժամը լրացուցած են, վերջապէս խեղադարութեամբ անբաւական ճանչցուած չեն օրինաւոր կերպիւ։

Ը Ն Տ Ր Ե Լ Ի Ք

11. — Թաղական խորհրդոյ համար ընտրելի են անոնք՝ որ թաղական խորհրդոյ ընտրող ըլլալու իրաւունք ու հանգամանքներն ունին։ Իսկ երեսփոխանութեան համար ընտրելի են ըստ Սահմ. 68րդ. յօդուածոյ անոնք՝ որ 30 տարին լրացուցած են, Օսմ. հպատակ են, Տէրութեան օրինացը տեղեակ, և ազգ. գործոցը հմուտ են և ընտրողութեան իրաւունքէն զրկուած չեն, ըստ 65րդ. յօդուածոյ Սահմանադրութեան։

12. — Ընտրողական ժողովը զաղանի քուէարկութեամբ ընտրելիաց եռապատիկ թուովք ցանկ մը կը պատրաստէ, զոր կը կախէ եկեղեցւոյն բանկայլը՝ առ նուազն 3 օր, ի տես ժողովրդեան, ծանուցանելով որ ընտրողք ազատ են այն ցանկէն գուրս ալ ընտրելիաց քուէ տալ։

Ք Ո Ւ Է Ա Ր Կ Ո Ւ Յ Ի Ի Ն

13. — Ընտրողական ժողովոյ նախագահը քուէարկութեան որոշեալ օրէն առաջ հրատարակել կուտայ ի լրացիրս և եկեղեցւոյ ու թաղի

գաղութներուն դռները ծանուցում փակցնել, յիշելով հրաժարեալ երեսփոխանաց կամ թաղականաց անունը, անոնց վերընտրելի ըլլալը, ընտրուելիք երեսփոխանաց կամ թաղականաց թիւն և ընտրութեան պայմաններն, և քուէարկութեան և քուէհամարի որոշեալ օրն ու ժամը, և թէ՛ մինչ քուէարկութեան ուրբաթ երեկոյ ընտրողաց և ընտրելիաց ցանկին վրայ հարկ է դիտողութիւններն ներկայացնեն, և թէ՛ յիշեալ պայմանաժամէն ետքը ոչ ոք իրաւունք ունի դիտողութիւն ներկայացնելու։

14. — Եթէ ընտրողն իւր քուէն անձամբ չի կարէնայ ղեկի, ոչ ոք է ստորագրեալ նամակաւ մը զայն զրկել, կամ պահարանի մը մէջ դնել և պահարանին վրայ իւր անունը ստորագրել։ Նամակաւորէն ևս պարտաւոր է միանգամայն նոյն պահարանին վրայ ստորագրել այս կերպով «այս ինչ անձին կողմանէ նամակաբեր» (ստորագրութիւն)։ Եթէ նամակաբերը զրկ չէրկար՝ Ատենադէպիբը կը զրէ պահարանին վրայ անոր անունը, և նա ալ խաչ նշան մը կը քաշէ անուանը ներքե ի ներկայութեան ընտրողական ժողովոյ։

15. — Եթէ քուէն որոշեալ ժամանակէն ետքը գայ՝ ընդունելի չէ։

16. — Եթէ քուէթուղթին մէջ ընտրելիաց թիւէն աւելի անուններ գտնուին՝ քուէն կարգաւ

ընդունելի է, բայց աւելորդ անունները և ստորագրեալ քուէթուղթերն ընդունելի չեն:

17. — Ընդունելի չէ այն քուէն՝ որ ընտրութեան հանգամանքներէ զուրկ անհատի մը տրուած է:

18. — Քուէարկութիւն կատարուելիք կէտակուան նախընթաց շարաթ առաւօտ ընտրողական ժողովը կը գումարուի, եղած գիտողութիւնները նկատի կ'առնու, վերջնական կերպով ընտրողական ցուցակին վրայ անօրէնութիւններ կ'ընէ՝ եթէ նոր հարկ կայ, ատենագրութեան մէջ կը նշանակէ, և քուէրկութեան ժամանակ ներկայ գտնուելիք քննիչներն ու անդամները կ'որոշէ:

19. — Քուէարկութեան ժամանակ ընտրողական ժողովոյ անդամք ներկայութեան տուժարին մէջ անուններն նախ կ'ստորագրեն, և յետոյ մեծագոյն մասամբ ստուգելով քուէտուիին դատարկ լինելը, կը կնքեն զայն պաշտօնապէս և քուէարկութեան սկիզբէն մինչև վերջ կը հսկեն քուէտուիին վրայ:

20. — Քուէարկուք կը ներկայացնեն իրենց քուէն ընտրողական ժողովին կամ անոր քննչացը, որ ստուգելով մէկ քուէթուղթէ աւելի չըլլալը՝ պարունակութիւնը չկարդացուելու եղանակաւ քուէտուիին մէջ կը ձգեն առաջի քուէարկութիւն:

Կամ անոր նամակաբերին, և անոր ստորագրել կուտան ընտրողաց տուժարին մէջ: Եւ եթէ քուէարկուն գիր գրել չը գիտեր, Ատենագրաւորը՝ ի ներկայութեան քուէարկութիւն, կամ անոր նամակաբերին, կը նշանակէ քուէարկութիւն կամ նամակաբերին գրել չգիտնալուն պատճառաւ ստորագրած չ'ըլլալը, և նա խաչ նշան մը կը քաշէ ներքեւ:

21. — Նամակաւ եկած քուէները կը նշանակութիւն ընտրողաց տուժարին մէջ ընտրողին առունին առջև, յիշատակելով թէ՛ նամակաւ եկած է եւեւ ի ձեռն այս ինչ անձին (Յօդ. 14):

22. — Եթէ քուէի մը վրայ կատարած յայտնելու, քննիչք կը պահեն այն քուէն և նախագահին կը ներկայացնեն, որ ընտրողական ժողովոյ մեծագոյն մասամբ կ'որոշէ ընդունելի կամ անընդունելի լինելը:

23. — Քուէներն եկած միջոցին նոյն քուէներուն վրայ ներկայ ժողովուրդը իրաւունք ունի քուէտուիը ձգուելէն առաջ գիտողութիւն ընել ընտրողական ժողովին, որ պարտաւոր է ի նկատի առնուլ և ըստ այնմ ընդունիլ կամ մերժել նոյն քուէները պատասխանատուութիւնը իւր վրայ առնելով, իսկ քուէտուիը ձգուելէն ետքը ոչ՝ ոք իրաւունք ունի բողոքելու:

ՔՈՒԷՀԱՄԱՐ

24. — Քուէհամարի որոշեալ ժամը երբ կը հասնի քուէարկութիւնը կը դադրի, և Նախագահը քուէտուփը բանալէն առաջ՝ ներկայութեան տուամարին մէջ քուէարկութեան հսկող անդամոց անունները նշանակել կ'ուտայ, նոյնպէս նաև քուէհամարի ներկայ գտնուելիք անդամոց և քննչաց անունները: Այս քննիչք կարող են նաև հանդիսատեսն ժողովրդեան մէջէն ընտրուիլ նախագահէն ըստ պիտոյից:

25. — Նախագահը կը ծանուցանէ թէ քուէհամարի որոշեալ ժամը հասած ըլլալով, քուէարկութիւնը դադրած է: Այնուհետև քուէտուփին կնիքները քննելէն յետոյ՝ բանալ կուտայ դաշն, և կը յանձնէ քուէները համրել մի առ մի ի տես ժողովրդեան:

26. — Յետոյ կարճանագրուի ի ձեռն Ատենադպրին քուէարկուաց և քուէից թիւը: Եթէ երկու թիւք անհամաձայն դան, նախագահը ընտրողական ժողովոյ հետ կը քննէ (եթէ հարկ դատի՞ առանձնանալով) և եթէ ապօրինաւորութեան կասկած տեսնուի, իսկոյն կը հրատարակէ թէ քուէարկութիւնը իբրև չեղեալ կը նկատուի, և յառաջիկայ կիրակի նորէն քուէարկութիւն ընել կորոշուի ըստ ԴՐԴ. յօդուածի Սահմանադրութեան:

27. — Երբ քուէներուն համրանքը քուէարկուաց թուոյն հետ ճիշտ գայ՝ կը նշանակուի և յետոյ մէկ կամ քանի մը զրասեղանի վրայ կը բաշխուին քուէթուղթերը, նոյնպէս և զոյգ զոյգ քննիչներ ըստ թուոյ զրասեղանաց, կը սկսին գրել քուէթուղթերուն պարունակութիւնը ի տես ժողովրդեան: Երբ աւարտի՝ քննիչք կ'ստորագրեն այն թղթերը, յետոյ մէկ թղթի մը վրայ արդիւնքը կը միացնեն քուէթղթոց հետ և կը յանձնեն նախագահին: Քննիչք իրենց կարգացած քուէթղթերը զատ պահարանի մէջ կը դնեն, վրան կ'ստորագրեն, և գոցելով Դիւանին կը յանձնեն:

28. — Նախագահը կը հաշտէ թէ՛ դիտողութիւն ունեցող կայ քուէհամարի գործողութեանց վրայ: Եթէ օրինաւոր դիտողութիւն մը լինի, քուէհամարը կրկին կատարել կուտայ միւսնոյն նիստին: Իսկ եթէ օրինաւոր դիտողութիւն չ'լինի՝ Ընտրողական ժողովոյ տուամարին մէջ քուէհամարին արդիւնքը՝ ըստ քննչաց տուած քուէհամարի թղթոցը կ'արձանագրուի ի ձեռն Ատենադպրին, որոյ ներքև կ'ստորագրեն նախագահը և ընտրողական ժողովոյ անդամք:

29. — Եթէ քուէն հաւասար թուով ստացուի՝ տարիքով երիցագոյնն է ընտրելի:

30. — Եթէ բացարձակ առաւելութիւն չ'գտնայ, երկրորդ անգամ քուէարկութիւն կ'ըլլայ:

Տեւ այս անգամ Ընտրողական ժողովը քուէհամարի գործողութեան մէջ յաջորդաբար առաւելագոյն երկու քուէ ստացողներէն կրկնապատիկ թուով ցանկ մը կը պատրաստէ : և ընտրողք՝ այս ցանկէն դուրս անձանց քուէ չեն կրնար տալ :

31. — Ընտրութիւնը աւարտելէն յետոյ՝ Նախագահը պարտի ընտրելոց հաճութիւնն ընդունիլ գրաւ : Եթէ հրաժարող գտնուին՝ բնօրոգական ժողովը ի ձեռն նախագահին համեմատական փոխարեան մեջէն փոխից յաջորդ առաւելութիւն ստացողները հետգնեց կը հրաւիրէ ի նոյն պատճառով, մինչեւ որ բնօրոգ թիւը լրանայ : Այս պարագան հարկ է որ յատկապէս նշանակուի Քաղաքական Ժողովոյ գրեւելիք տեղեկագրին մէջ :

32. — Նախագահը քուէտուփին մէջ պահել կուտայ քուէթղթերը, եկած նամակները, արձանագրութիւնները և ամէն այն թղթերը՝ որ նոյն քուէհամարին կը վերաբերին, և կը կնքէ քուէտուփը իւր և թաղական խորհրդոյ կնքով : Այս թղթերը կը պահուին մինչև ցլաւերացումն ընտրելոց Աղդ. Քաղաքական ժողովէն : Այնուհետեւ արձանագրութեանց տուժարը կը պահուի թաղական խորհրդոյ Դիւանատան մէջ, իսկ քուէթուղթք և նամակք կը ջնջուին :

33. — Նախագահը իսկոյն պաշտօնական տե-

ղեկագրով մը քուէարկութեան արդիւնքը կը հաշորդէ Ամն. Ս. Պատրիարքին՝ նշանակելով ընտրելոց անունը, մականունը, արհեստը, անոնց յանձնառութիւնը և քուէարկութեան բոլոր պարագաները : Այս տեղեկագիրը կ'ստորագրեն Նախագահը և ընտրողական ժողովոյ Դիւանը, և կը կնքուի նախագահին և թաղական խորհրդոյ կնքով :

34. — Քուէարկութեան մասին Քաղաքական ժողովը չը պիտի ընդունի այն բողոքը որ՝ մինչև քուէհամարի սկիզբը կանխաւ թաղին ընտրողական ժողովոյ ներկայացուած չէ, բայց եթէ ներկայացուած է կանխաւ՝ Քաղաքական ժողովը նկատուութեան կ'առնուի : Նոյնպէս քուէհամարի մասին եկած բողոքը կ'ընդունի ու նախ բացատրութիւն կուզէ Ընտրողական ժողովէն : Այնուհետեւ եթէ հարկ տեսնէ՝ իր կողմէ կարգեալ քննիչի մը ներկայութեանը կնքեալ քուէտուփը բանալ և քուէհամարի գործողութիւնը կրկին կատարել կուտայ և արդիւնքը ճշդելէ յետոյ՝ հրատարակել կուտայ ի լրագիրս :

35. — Վաւերացման վարչական որոշումը Նախագահին հասնելէն յետոյ՝ Ընտրողական ժողովը լուծուած կը համարուի :

36. — Սոյն հրահանգէն մէյմէկ օրինակ չըջարիակեալ պիտի ունենայ իւրաքանչիւր թաղա-

Կան խորհուրդ: Իսկ ընտրական գործողութեանց
ժամանակ պիտի կախուի ի տես ժողովրդեան :

Որոշեալ Ազգային Քաղաքական Ժողովին մէջ
խորհրդակցութեամբ Սահմանադրութեան Գործադիր
Յանձնաժողովոյ :

(7 Մարտ 1875)

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0200691

